

FELELŐS MEGJELENÉSEI

NAPJAINK

Elfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	60 f.	1 óra	1 K.
1 évre	1 K 80 f.	1 évre	3 K.
1 évre	3 K 60 f.	1 évre	6 K.
1 évre	7 K 20 f.	1 évre	12 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-tér 1.

TELEFON 208.

-gyes szám: hétköznap 2 t.

Vasárnap 4 t.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyai Lajos.

Mint a tolvaj,

oly váratlanul fognak lecsapni ránk a járványok, a betegségek százféle veszedelme, gyermekeink réme s egy szép napon csak azon vesszük észre magunkat, hogy a járványok kelős közepében vagyunk, hogy hullunk, mint a csatátér halottai, különösen a gyermekeink. A rügy tavaszi fakadását, az első fecske beköszöntését, a mezőnek pázsitos szép ruháját a béke esztendőiben is követik a járványos betegségek, s a hosszú fagyos tél utáni első tavaszi örömlünet mindig megzavarja. Mennyivel inkább lesz most így, a háború alatt, amely ép oly életfogyó a betegségeknek, mint a nap sugar az embernek, a növénynek.

Hatóságok figyelmeztetésére mondjuk mindezt? Még gondolatban is távol áll tőlünk. A közegészség őrök tudják kötelességüket. Azok megteremtik a védelem eszközeit. Gondoskodnak a mi egészségünkről, a gyermekeink védelméről. Meddő munka azonban fáradozásuk, s minden intézkedésük, ha a közönség nem követi az utasításokat, ha nem ügyel a járványveszedelem legfontosabb elhárítására, a tisztaságra. Minden ember élete nagy érték, de ma az ifjúságé, a gyermekeké a legdrágább. A háború nagy rendeket vágott, a fiatal életre tehát szörzoros szorgossággal kell ügyelnünk. A járvány pedig főleg ezeket szokta pusztítani. A szülőknek tehát ezekre kell legjobban vigyázni, hogy a nagy valószínűséggel bekövetkező járványok idején gyermekvesztéseinket a minimumra redukálhassuk. Mert minden gyermek megmentése kincs, s egy gyermek elvesztése is nagy veszteség.

Háború.

A kárpáti fronton a nyugalom egyre tart, az oroszok nagy veszteségeiket egyhamar nem tudják pótolni. Az egész vonalon a tevékenység a tűzérzési harcokra szorítkozik. Csupán Sztryj közelében volt némi harc, ahol az oroszok nagyobb erővel próbálkoztak támadni.

Nyugat-Galicában a bialsi kísérletet sikeresen meghusztították. Foglyaik száma egyre szaporodik, a legutóbbi jelentés szerint közel 700 oroszot fogtunk el. Bukovinában nem volt semmi hadiesemény.

Az orosz hivatalos jelentések is próbálják magyarázgatni a kárpáti támadások megszüntetését s nagy veszteségeik palástolásával arra hivatkoznak, hogy a szövetségeseknek erősítések érkeztek, amelyek ellen a támadásokat folytatni nem lehet, s Przemysl eleste orosz részről nem befolyásolta a kárpáti hadszínteret, amint azt a semlegesek és az antant sajtója eleinte hangoztatta. Szóval, mikor már megsemmisítettük a várvédő sereget, sőt kétszerannyit, akkor így beszélnek az oroszok.

A francia harcér.

Tegnap még azt jeleztük, hogy a Maas és Mosel között a harc tart, a mai jelentés szerint ez is befejeződött, s a franciák kudarcával végződött. A harc vonal többi részén is áttörési kísérletet tettek, de valamennyi meghusztult és jelentős veszteségeket szenvedtek a franciák. Egyéb fontosabb jelenteni való a francia harcéréről sincsen.

A német buvárhadjók sikeresen dolgoznak. A törökök háborújáról nem érkezett fontosabb hír.

A drágaságról és egyébéről.

(Részben válasz Bilkei Ferenc plebános ur nyílt levelére.)

Nagy figyelemmel olvastam a F. N. csütörtöki számában Bilkei Ferenc felsővárosi plebános ur nyílt levelét. Ugy látom, a plebános ur sok jóakarattal, az igazság keresésének komoly ambíciójával próbált hozzászólni a drágaság égető kérdéséhez. Az alkalmat, illetőleg okot az adta meg hozzá, hogy a rendőrség nap-nap után dícséretes lelkiismeretességgel és szigorral bünteti a helybeli földműveseket, kik akár hamis mértékkel, akár megrontott árúval (vizes tej), akár túlmagasra srófoltt árakkal az élelmiszerárúsítás terén kiábrándító követnek el a fogyasztók rovására.

A plebános ur igazságérzete — ugy látom — tiltakozik a büntetések egyoldalúsága ellen, mivel látja, hogy ezek csakis a földműves osztályt érik, melynek sorából kerül ki az ő hűveinek legnagyobb része. Ne vádoljuk ezért a plebános urat részrehajtsággal. Neki jó szeme van, ő látja azt, hogy a drágaság ma az egész vonalon divat s azt is látja, hogy iparosok, kereskedők mindezeideig nem vontak magukra a rendőrség éber figyelmét, jöllehet ép oly ludasok a drágaságban, mint a földműves osztály.

Eddig minden rendben van. En is azt mondom, mérjünk minden bűnösnek egyforma mértékkel. Am a legnagyobb sajnálatomra sem irhatom alá egészen a plebános ur okéjtését, melyben a földműves osztály állandó és kinos áremelését magyarázni próbálja. Nem célja e soroknak tudományos fejtegetést adni, csak egy szintén jóakaró, a bajokat látó s rajtuk segíteni akaró ember szól hozzá az alábbiakban a kérdéshez abból a szempontból, amelyből a dolgokat ő látja.

A plebános ur azt akarja a rendőrséggel és mindnyájunkkal megérteni, hogy ha kihágásért bünhődik a földműves, bünhődjék a többi is: „a suszter, a kalapos, a szabó, a fűszerkereskedő, a liszterkereskedő, a mézsáros, a hentes, a tojáskereskedő, az összes koták fölfelé és lefelé egyaránt.

Helyes! Ezt tartom én is. De ez sajnos, nem a rendőrség dolga, hanem a kormányé lenne, békében és háborúban egyaránt. Széti-útni a börtén, a nagymalmok, a nagykereskedők, a nagyszállítók között teljes szigorussal. Sajnos, ez még csak a jövő zenéje, Ehhez egy oly kormány kellene, melynek szabad keze lenne a fentemlített nagyhatalmasságokkal szemben. Sajnos, erről ma nem beszélhetünk. Az eredeti bűnnek éppen az a szomorú sajátsága, hogy lépten-nyomon megfoszulja magát, guzsa köt egyént, kormányt, nemzetet egyaránt. Erről majd bővebben a jövő képviselőválasztásokor beszélhetünk, ha lesz eszünk, erőnk, gerincünk hozzá. (Mellekesen megjegyzem, hogy szerény véleményem szerint a szocializmusnak egyik legszebb és legfontosabb hivatása a jövőben, hogy az osztályharc és vallásyalázás helyett az emberiség fenntartásához legszükségesebb cikkeket szociális irányu kezelését — eselig állami monopólium utján is — keresztülvigye. Meglesz-e? nem tudom, de szeretném s' amint a viszonyok helyelődnek, azt hiszem odaajutunk, hogy meg is kell csinálni.)

Am ezek nagy kérdések, talán nem is egy újságikk keretei közé valók. Azért visszatértek a felvetett témához, a földműves osztály által forgalombahozott élelmickek drágaságának kérdéséhez. Vele kapcsolatban aztán másról is szót ejtek.

Bilkei plebános ur ugy találja, hogy például a tej drágasága teljesen indokolt és érthető, mert a „marha most is olyan marha mint volt azelőtt, nem akar tejet adni, ha csak répával, vörösliszttel, vagy kukoricával nem traktálják úgy, mint a régi jó háborúban világban. A répa ára pedig ma már nem 30 krajczár métermázsánként, hanem 2 forint, a vörösliszt azelőtt 11 K. 50 fillér volt, most pedig 25—30 korona”, tehát bevádolja „a répaárulót és vöröslisztkereskedőket, mert nem adják a régi áron a marhának valót”.

En ezzel ellentétben, nem vádolok senkit, csak kérdezek; kérdezem azt: ki termeli a répát, a vöröslisztet? A szabó, a kalapos, a suszter, a kishivatalnok, a tanító, az ékszerész? Én, te, ő? Nem a földműves? S kérдем tovább: ha a földműves „ma is nem 2 forintért

SOVEGJARTO vászonárúháza, Barátok épülete.

Nagy választék

színes zephijrek, karton, schiffon és damastból. Különböző vásznak, törölközők, a brosz, lepedők és zsebkendőkből. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak.

adná el a répát, hanem 30 krajcárért, a vöröslisztnak valót nem 25—30 K-nak, hanem 11 K. 50 fillérnek megfelelő árban, nem etethetné akkor ő is *olcsóbb* takarmánnyal az ő marháját?

Nem akarok igazságtalan ember színében feltűnni. Tudom én azt, hogy a földműves ember erre azt mondja: kérem minden drágább lett, tehát nekem is drágábbban kell terményeimért értékesítenem. Ez igaz. De konstátalom, hogy sem a kalap, sem a ruha, sem a butor ára nem mutat oly rettentő emelkedést, mint a földműves által produkált élelmiszerek ára. Távolról sem. Még a külföldről behozott cikkek is aránylag sokkal olcsóbbak ezeknél. A kávé, a rizs, a narancs, a tea, a rum, vagy például a belsőföldön termelt cukor, a porosz kőszén, a Németország-ból beszállított ruhaszövetek, gépek stb. stb. aránytalanul olcsóbbak a régi árakhoz viszonyítva, mint a tej, a turó, a tojás, a vaj, stb. Honnan van ez?

Én, amint a dolgokat nézem, egyetlen okot tudom csak adni annak a léleknekül való stajreroltnak. A szociáldemokrácia megbocsáthatatlan bűne, hogy a munkabéreknek a „csillagos egekig való emelésével” oly zsilipjeit nyitotta fel a könnyű gazdagodás és jólét vágyának, melyek özönvizet zúdítottak erre a szerencsétlen országra. A szociáldemokrácia azt hitte, hogy ő e téren majd versenyfutás nélkül marad, s egyedül áll a nyeregbe. Pedig nem így lett. Rettentően tanulékony követőre talált a földműves osztályban, amely azt mondja: ha te így, én is így, sőt ígyben. Felcsopott Brennusnak és beledobta a mérleg serpenyőjébe az ő termelte búzát, marhát, tejet, tojást, sertést, csirkét, szóval a legfontosabb élelmicikket s azt. mondotta: vae victis! S konstátáljuk, hogy neki áll a világ. Az élet forrásai vég-

eredményben mégis csak nála vannak s hogy ezt a rettentő helyzetet felismerjük, csak ki kell mennünk a piacra, hol a vékonypéznű fogyasztónak az első csodálkozó szavára valóságos pokoli göggyel vágják az arcába, hogy, ha drága, hát ne egyék! Ha ur, fizesse meg, ha nem ur, koplaljón!

Itt mellékesen még egy körülmelegre kell tekintettel lennünk, illetőleg ellenvetésre válaszolnunk. A földműves azt mondhatná: miért adnám én olcsóbban ármat, mikor ma ez az árunk, mert nagy a kereslet. Ezt én is tudom; sőt tudom azt is, hogy például a husihány folytán ma már ott tartunk, hogy a mészárosok horribilis áron vásárolják össze a kormány minden rendelkezése ellenére is a teheneket (még olyanokat is), melyek már a tulajdonos tudomása szerint az öszre megborjaznának) ott, ahol a rövidlátás és pénzéhség erre alkalmat nyújt. Szóval a magas árak indokoltak. Hát kérem distingváljunk.

Üzleti szempontból helyes; de erkölcsi tekintetben ez a felfogás igen szomorú világot vet-népnünk lelkére. Én legalább részmerőm nem tudnám a lelkiismeretemet megnyugtanni olyképen, hogy például azt adjam el azt a csirkét, tehenet, tejet vagy tojást kétszeres áron, mert az állat most az *általán termelt* s jelenleg kétszeres-háromszoros áron értékesíthető takarmányt, magot eszi, *de amelyt én még a tavalyi jó időben olcsóbb napszám, olcsóbb vetőmag, szóval normális viszonyok mellett és pedig — s ezt hangsúlyozom — bőséges mennyiségben természetem, amelyet tehát nekem nem kell készpénzen vennem.* Tudom, hogy ez nem üzleti szellem, de erkölcs. S hogy még ma is van erre példa, ime egy eset. Február közepé táján a rizs ára 70—80 krajcár, 1 forintra emelkedett. Számátlan kereskedő boltjában állt

raktáron az általa még régebben, olcsó áron beszerzett rizs s ára mégis egyszerre magrasra szokott a kereslet miatt. Ez az üzleti szellem. De tudok keresztény kereskedőt, akinél még ez időben is 1 korona maradt a rizs ára, mert nem vitte rá a lélek, hogy az ő olcsón beszerzett árucikkét 100—120%-os nyereséggel sózza a fogyasztó nyakába. Ez az erkölcs.

És szerény nézetem szerint a mi keresztény földnépünknek nem volna szabad erről az utról letérnie. Mindnyájan úgy ismerjük mi ezt a népet, mint vallásos, Istenét, hazáját szerető, családjában erkölcsös, véreben tisztá, munkás faj. Templomba jár, sok gyermekét nevel, hazáját hőiesen védi. Jószívú még az ellenséggel szemben is. Annál szomorúbb nap-nap után olvashni a lapokban, hogy X. Y. zámoljutcai, öregutcai, malomutcai, kertekaljai stb. lakost a rendőrség tejfelőlésért, tejvizésért, hamis félliteres használatáért, stb. ennyi és ennyi bírságra ítélte. Tejszik tudni, ez nagy szégyene a mi keresztény népünknek, nagy botránnyól ellenséggel szemében, kik újjal mutogatniak ezekre a sűrű példákra azzal, hogy ime: ez a vallásos, istenfélő keresztény nép! Azt nevelik a keresztény papok, ezt védelmezik a keresztény lapok, kik szerint ez a tejhamisító, hamis literrel dolgozó, az áraték éggig stajgerelő osztály a derék, becületes magyar nép gerince. Nem, kérem, ez üzletnek lehet jó üzlet, de erkölcsnek nagy korrupció, melyet közönséges nyelven úgy hívnak, hogy *nyúzás*. Ezt pedig már csak — engedelmet kérek — hagyjuk a galiciái jövevényeknek.

Keresztény magyar embernek erre nincs szükség. Ha jóvédelmet szaporítani akarja, dolgozék mint atyai s ne reggel hatól, esté hatig, ne márciustól októberig, hanem egész éven át s míg az Isten

napja tart; fokozza a föld produktivitását a haladó kor követelményei szerint műtrágyával, gépekkel s tudom is én mivel; foglalkozék műhelyszettel, gumölcs-terméssel: de ne iparkodék könnyűszerrel, gyors időben meggazdagodni felebarátai bőrének lehúzása árán. Mert ez lehet galiciái erkölcs, lehet szociáldemokráta erkölcs, de nem a kereszténység szelleme.

S nem is vezet célhoz. Ebal jött jószág, ebal vesz el s én szomorú szívvel látom, hogy az ilyen könnyen, erkölcsstelen zsarolással, csalással szerzett vagyonon nincsen ádás, mert egyik bűn nyomában ott jár a másik és az ilyen szerzeményt, akár a hadsegélyben, akár a piacon jutott valaki hozza, többnyire lefőlézik a mozi, a színház, a rumos tea, a sevró cipő; szóval a fénytűzés. Ez az igazság.

Még valamit. Bilkei plébános ur általánosított, amikor — legalább cikkének ez volt az iránya — a földműves osztályt *általában* eldelmezte, illetőleg igazolni próbálta. En ezt nem teszem. Én szigorú igazságérzettel és tárgyilagossággal distingválgok és kijelentem, hogy ártatlan embert nem vádlok, mert először: tudom azt, hogy sok igen sok becületes földművesünk van, kik nemcsak a templomban, de üzleti lebonnyolatlanság is keresztény s akinek neve éppen ezért sohasem kerül a lapok rendőri rovatába és másodsor: ezeket bántja legjobban, hogy ezekben a nehéz, véres napokban, mikor az egymás iránt való keresztény szeretete a legnagyobb szükség volna, a galiciái kozákok után az ő osztályukból, a magyar keresztény földművesek közül kerülnek ki a legnagyobb számmal azok, akik kapzsiságból, pénzvágbyból ember-társaik megelhetése ellen elköve-

TÁRCA.

Az orosz gyalogságról.

Az orosz tömeg intelligenciájának nagy hiányait veleszületett kitűnő tulajdonságok pótolják. Az orosz paraszt megcsokta az időjárás szeszélyeit elviselni, az életkörülmények-folytán kézügyessége rendkívül fejlett, könnyen tájékozódik a terepen, kitűnő távbecslő és természeti megfigyelési elsőrangúak. Az orosz síkság la-koí saját erejükből állásokat és gazdasági épületeket készítenek minden szakember segítségé nélkül, csupán a lakoház építésénél vesznek igénybe segítséget, bár a durvább munkát itt is a családtagok végzik. Így tehát nem csodálható, hogy ha a paraszток és a mezei munkások, akikből a mai orosz hadsereg jelentékeny tömegei rekrutálódnak, gyakorlottak az ásó és kapa kezelésében.

Az orosz hadseregben a tábori túrszég a legtöbb fegyvernem. A tábori túrszégnél különös gondádal vágyatják az embereket és nagy fáradságot fordítanak kiképzésükre. De mivel az orosz birodalomban aránylag csekély száza-lék az intelligens ember, a túrszég nem kap megfelelően nagy tartalékanyagot. Az orosz hadsereg

nagy tömege a gyalogság és lo-vasság, analfabétákból kerül ki. A lakosság iskolai képzettsége Oroszországban nagyon elhanyagolt és az orosz gyalogság nagy tömegeinek éppen az az erőssége, hogy szellemileg elhanyagolt nép-tömegek testileg általában erősek és lelkileg megelégedettek.

Az orosz gyalogság felszerelése jó, sőt gyakran elsőrangú. A ruházat barnaszürke szöveve kitűnően szőtt. Legkitűnőbb a cipőjük. Senki sem hitte volna, hogy az orosz gyalogság felszerelése ilyen jó; nézetünk ebben az irányban alapsan megváltozott. Az orosz gyalogság szakadt cipőjének és lezú-lótt egyenruhájának híre éppen olyan mese, mint a homokkal töltött orosz gránát.

A mai harcmodor, a lövészárkokban folyó harc rendkívül kedvez az orosz gyalogságnak. Ezek a földmunkához szokott, fizikailag erős, nagy munkabírású katonák egy éjszaka alatt valóságos erődöket készítenek. A magaslati állásokat az orosz gyalogság nem használja főállásoknak; ha azonban ezek a kinalkozó állások az ütközött terepen vannak, mégis megerősítik, vagy mint szinleges állást, vagy, mint utolsó védelmi állást. Az orosz gyalogság éppen úgy, mint az angol és a francia, legalább 4 állást készít. Legna-gyobb munkát a főállás kidolgo-

zására fordítják. A látszólagos állásokban (előretolt állások) az oroszok kisebb erőket helyeznek el, amit azonban aránytalan löszerpazarlással kitűnően palástolnak. A hátsó, magasságban fekvő állásokból pedig az előállások felett tüzelnek. Ezzel feltétlenül megzavarják a velük szemben álló csapatokat, amelyek nehezen tudják megállapítani tulajdonképmi állásaikat.

A védelmi harcnál az altisztek alig érvényesülnek. A lövészárkok megtört vonalat mutatnak, úgy, hogy a rajvonalba levő altisztek csak a közvetlen közeliségükben levő legénységet láthatják. Ez is egyik magyarázó oka annak, hogy az orosz gyalogság, mint lövész az előre elkészített állásban teljesen hasznavehetetlen. Csak igen alapos, egyes kiképzéssel lehetne a színvonalat emelni, de a békekiképzés erről nem gondoskodik. Náluk az egyes kiképzésnél még mindig a régi drill érvényesül. A csatár egyéniségek megfelelő kifejlesztése, önálló gondolkodása, önálló harca, általában öntevékenységre szoktatása náluk ismeretlen fogalom. Arról általában beszélni sem lehet, hogy egyes csapattek lövészeti ügyességét egységesen meg lehetne állapítani; a tapasztalatok eredménye nagyon egyenlőtlen. Az orosz gyalogságban minden ezrednek

minden századnak, esetleg minden szakaszának „egynehány lövész. Ezek békében valamelyik vadászrezdekben különös lökiképzésben részesülnek. Ezekben a vadászrezdekben, gyűjtik össze békében azokat a polgári életben vadászok, erdészek, szóval azokat, akik polgári foglalkozásuknál fogva értenek a lövegalkar kezeléséhez. Ezeket a kitűnő lövészeket aztán elosztották a lövésben egyébként gyöngye gyalogság sorozekek között. Alkalmazásuk a háboruban különleges, a felderítésre és biztosításra használják őket. Természetes, hogy az egyes ilyen ezredök lövésbeni ügyessége és teljesítő képessége nem emelheti lényegesen az egész csapat kiválóságát. A tömeg fegyvelmezt, de közömbös, önállóság és intelligencia nélkül és csak kvantitásánál fogva lehet harcérték, kvalitásánál fogva nem. Az orosz gyalogság engedelmes, de teljesen hiányzik belőle a győzelem feltétlen akarása, a meggyőződés, a magasabb célok ismerete. A háború okaival egyáltalán nincsen tisztázva és így nem is önfeloldozó. Nem csoda tehát, hogy az orosz katoná támadó képessége csekély és hogy az orosz gyalogságban az offenzív szellem általában elenyésző. Az óriási fegyelem képes arra, hogy egy megerősített állásban kitartásra bírja őket de

tett bűnei miatt a törvény kezére kerülnek.

Ha én lennék a helyükben, tudnék ezen segíteni. Követném a mi tisztességes zsidaink példáját, kik a galiciai sópredékkal minden szolidaritást megtagadnak. Én sem fognék kezét olyan tejjel, vajjal, túróval, aki csalás vagy zsarolás miatt érintkezésbe jutott csak egyszer is a rendőrséggel.

Szigma.

A munkások kirendelése a vármegyében.

Kényszermunka lesz a gazdasági munkák elvégzésére.

Könyvet lehetne összeállítani abból a sok szép írásból, amellyel a sajtó, a társadalom, a gazdasági egyesületek és az állam iparkodott az emberek lelkeire beszélni, hogy mindenki hazafias kötelességének tartsa a gazdasági munkák elvégzésére való vállalkozást. A szép szó a kutba esett. Jön tehát a kényszer alkalmazása.

A földmivélségi miniszter felhatalmazta a vármegye alispánját, hogy a közlekedés biztosítása céljából szükséges közgazdasági munkálatok elvégzésére, ha arra szükség mutatkozik, a vármegyei mezőgazdasági bizottság meghatalmítása után akár az egész vármegye területére, akár csak egy részére elrendelhesse a személyes szolgálatok igénybevételét.

Ecéből minden község előjárása ősszerjára a községben tartózkodó mindazon férfiakat és nőket, akik 18-ik életévüket már betöltötték és 50-ik életévüket még nem töltötték be, s személyes szolgálat teljesítésének kötelessége alól mentesítve nincsenek. Ősszerjára az igazvonóállatok, járművek és gaz-

rohamra vinni az orosz gyalogságot nehéz és ritkán sikerrel biztat.

Az orosz gyalogság túlértékű részére igen rossz célpont. Az orosz gyalogság kitűnően kihasználja a terepet és ha fedezéke nincsen, akkor szagatott vonalban nyomul előre, úgy, hogy tömör célpont nem mutatkozik. A gyalogsági gépfegyvereket igen ügyesen állítják be, e célból leginkább magaslati állásokat keresnek, sőt gyakran a fák tetőjére helyezik el géppuskáikat, amelyek azonban csak kis távolságra veszedelmesek, középtávolságra feltűnően rossz találati eredményeket érnek el.

Az orosz gyalogság kitűnő kvalitásokat mutat a visszavonulásnál. Nagy rendben és nagy gyakorlattal hajja végre az állásváltoztatást. Visszavonulásnál az orosz gyalogság általában szívszögöt és fegyelmelzést mutat.

Mindezekből az a tapasztalatot szűrhetjük le, hogy az orosz gyalogság, melyen a néplelekben fekvő okból támadásra nehezen használható, ám erős fegyelmelzetségenél és fizikai munkabírásnál fogva védelmi harcra kiválóan alkalmas.

dasági művelési eszközök tulajdonosait, akik ezen állapotok, járművek és eszközök szolgáltatásának közelettsége alól felmentve nincsenek.

A község előjárása a gazdasági intéző bizottság közreműködésével megállapítja azon napszámbekeztés szakmánya munkadíjakát, amelyek a községben a múlt évben hasonló időszakokban és szakmánya munkáért fizettek személyes szolgálat és egyéb szolgáltatás teljesítéséért; napszám vagy szakmánya szerint terítés címén 20%-kal (egy ötödél) több díjat kapnak a személyes szolgálatot vagy szolgáltatást teljesítőket, mint amennyi abban a községben ugyanolyan munkának napszám vagy szakmánya szerint számított díjazása a múlt esztendő folyamán hasonló évszakban átlagban volt.

Szóval, ha másképp nem sikerül a munkák elvégzését biztosítani, a hatóság fog kirendelni megfelelő munkaerőt.

Hítvány summa.

Ilyen a hadsegélyezett asszony.

Talán senkire sincs annyi panasza a háború alatt, mint éppen a hadsegélyezett asszonyokra. A panamás betyárokat és a szíjpolozó úrszorosokat kivéve mindenkit bevezetünk s így állapíthatjuk meg, hogy a háború leglehetősebb alakja a hadsegélyezett asszony, aki urizál, titlenkedik, parádéz, pomádéz, cicomázkodik és gorombáskodik. Mint mindig, úgy most is hangsúlyozzuk, hogy tisztelet a kivételnek. Az alábbi eset egy vérbeli típusa az ilyen hadsegélyezett asszonynak, aki teljes tértelenségben, a sült galambnak az asztalára való rakásával akarja meguzni a háborút, azért, mert az ő férje is katona.

Segélyért megy egy bizonyos hadsegélyezett asszony. A Hadsegélyzőbe megy, ahol a szoknyától elkezdve egészen a füstölt husig mindent kaphat. De persze nem kapott, mert a sok visszaélés miatt körültekintők lettek a segélyezésben. A hadsegélykönyvön kívül orvosi bizonyítvány is kell annak igazolására, hogy dolgozni nem mehet. A mi asszonynak fogja magát s elmegy bizonyítványt szerezni. Az orvosnál előadja, hogy hány gyermeke van, miféle baja miatt nem dolgozhat és még száz okot sorol fel, hogy a dologtól csak megszabadulhasson. A hosszú előadás után nézi az orvos a segélykönyvét, s látja, hogy egy hónapi segélyt fél 60, mond hatvan koronát még fel sem vette. Az orvos figyelmeltetésére, a munkától menekülni s a jószívű szeretetadományán ingyen élőködni akaró asszony helykén vágta oda; azt a hitvány kis summát nem is érdemes felvenni.

A háború kilencedik hónapjának hadsegélyezett asszonynak 60 korona hitvány summa. A hitvány summa úgy látszik ennek is csakszélyemkendőre, teára, kekszre és a hadsegélyezett asszonyok egyéb delikatossáira kellett volna, az ennielőt adja a Hadsegélyző, a munkát pedig végezte el az állam, aki kato-

nának vitte el az ilyen asszonyok férjét. Igazán ideje volna, hogy egy alapos razzitát végeztessenek az ilyen asszonyok között. Azoknak, akik megérdemlik és rászorulnak, igenis adjunk anynyi segélyt, hogy tisztességesen megélhessenek, a hasonlatlanok között azonban mindennemű segély megvonásával kell rákényszeríteni arra, hogy munkával keressék meg kenyérüket, ha nem tudják megbecsülni az állam, a társadalom igazán nagyreklitűden megnyilatkozó áldozatkészségét.

Háborus apróságok.

Nagy járványtelepek. A háborus járványok ellen — nagy telepeket létesítenek országsteret. Mintegy huszmillió korona költséggel építétek fel már tizenegyet északi városban megfigyelő kórházakat. A szatmári telepet 3000, a debrecenit 3000, az ungvárit 2000, a munkácsit 3000, a miskolci 5000, a nyiregyházait 5000, a sátoraljaújhegyi 3000, a kassait 4000, a losoncit 2000, a zsolnait 5000, a nyitrai 3000, a rózsashegyit 2000, és a besztecerbányait 3000 ágyra rendezték be. A nagy telepeket — valamennyi egy-egy város, csatornázással, vízvezetékkel, villanyvilágítással — úgy építétek, hogy azint a telepszállító vonat érkezik, a tolatóvágyonokon egyenesen a telepre álljon be.

Hadviselő államok analfabétái. Minden bevonott 1000 katonájuk közül Oroszországban analfabéta volt 617, Szerbiában 434, Belgiumban 75, Franciaországban 32, Angliában 10, Németországban 2. Ez a néhány sokatmondó számadat is eléggé bizonyítja a végső diadalba vetett reményünknek jogosultságát, amit kiegészít Hindenburg ragyogó mondása az idegek erősségéről.

Megváltó kereszt nélkül. Valahol Elzászban, Salburg és Bergerdorf között virágos pásziba ékelt sziklán egy feszület állott a Megváltóval. Munkájukban siető asszonyok aint a puhaútvő ösvényen a városba siettek, az ájtatos leányok, a környék vallásos népe bizonyára nem ment el mellette anélkül hogy egy rövid imára le nem térdelt volna... Most, csatazaj hangja verte fel az imahely csendjét, s a selymes pászit felett tüz, öldöklő gránátok röpködnek. Egy ilyen gránát halálos utját éppen e feszületen tette meg. A feszület lövege összezuzódott, a villámgyors légvez szédítő sebességgel röpötte át messze helyétől s csak egy kis roncs maradt a régi kereszt helyén. De a felfeszített Krisztus, a Megváltó egyszerű faragványa ott áll most is, épen, sértetlenül, a két kar ugyanabban a helyzetben, ahogy ezt a névtelen alkotó áhítata kifarragta, a töviskoszorúza fél lehajolt s a keresztjétől foszított Jézus szenvedése tovább hirdeti az arra járóknak a megváltás nagy művét, a békét, a szeretetet, amely minden háború, minden öldöklő gránát dacára örökéletű, elpusztíthatatlan, mert forrása a hit és isteni erő, amely nem engedte, hogy földi lövegek gyilkos találmányai diadalmas-kodhassanak az örök eszme jelképén. És a nép majd háború után tovább és még buzgóbban fog zarándokolni a mohos sziklához, amelyről a Megdicősült hirdeti neki az örökélet halhatatlan békéjét.

A járványok elleni védekezés.

A háborúval kapcsolatban fellépő járványok és fertőző kórképek szemben különös óvatosságra van szükség nemcsak a katonaságnak, hanem a polgári lakosság körében is, mert számonkeli k az a lehetőség, hogy a harcstérről visszajárt katonák a tífuszot a polgárság körében is elterjeszthetik. Ennek elkerülése céljából a belügyminiszter felhívja a törvényhatóságokat a ragályos betegségek terjedésének megállítására irányuló összes rendszabályokra. Újabb is különösen hangsúlyozza a bejelentési kötelezettséget a betegség járványos voltának megállapítása esetén. Gondoskodjanak a hatóságok a tífuszbetegnek a kórházban való teljes elkülönítéséről és hogy a tífuszbeteg kórházának minden egyes felszerelési tárgya el legyen különítve a többi beteg által használt tárgyaktól. Ellenőrzétek pontosan a lakosságban vízzel való ellátást. Vegyek gyakori vizsgálat alá a tápszerke előállítását és a tömegforgatókórházok helyét. Megemlékezik a miniszteri rendelet a tífuszosira hordozóiról, akiknek testében a tífusz csirája megvan, és betegséget ő bennük nem okoz. Ilyen egyének semmi esetre se vegyének részt a tápszerke előállításában. Tífuszbetegeket addig nem szabad a kórházból elbocsátani, amíg a tífuszcsirától is egészen meg nem tisztultak. Pontosan és részletesen ki kell oktatni a kórházi ápolókat a tífuszbetegke kezelésére s a tífusz elleni védekezésre. Végül hangsúlyozza a rendeletek, hogy mindenki, aki csak teheti, oltsa be magát a tífusz ellen.

Székesfehérvár szab. kir. város

APOLLO

színház

Pénteken és szombaton

KINEMASZKECCS

A budapesti „Omnia” mozgóképpalotában 100 előadást elért

„ATTAK.”

Aktuális kinemaszkeccs 4 részben. Irtá: Adorján László. — Zenéjét Kondor Ernő. Személyek: özv. Zamirszky Mária; Krasszany Aranka. Lamirov Sergej, donikozák kapitány; Deesy Alfréd. Majthényi Ákos huszárszázados; Forgács Antal. Egy menekülő vengera: Várdai Erzi. Sütő Balázs trombitás; Szucs Laci, Történik az orosz- lengyel határon.

Kiegészítő műsor:

Messter hét XII., (akt.) Lottika csinyjék, (hum.) Dóra mint detev (hum.) Tűz, tűz, ég az inge, (humoros.)

A helyiarak mérsékeltlen felemleket.

Előadások fél 7 és 9 órakor.

HIREK.

Napló.

Az okos és hazafias ember most a virágültetés idején félre teszi a jácint, tulipán meg a rozmaring palántáit, burgonyát rejt a földre, abba a kertekébe, amelyben eddig a muskátilló a rózsáig minden virág illatozott. Ennek az élvezetétől most megfosztja magát, megelőgszik a burgonya virágával, amely ugyanis nem illatozik, de kielégíti az éhes gyomrot. Haboruban pedig erre feleltet kell vigyáznunk, mert ez dönti el a háborút. Przemysl sorsa is igazolva, hogy így van. A burgonyás kertté várszót virágos kert most a józan gondolkodás, a hazafiság fokmérője lesz.

Erős nyakú, duzzadt izmu, homi mi szivbillentű eltolódások miatt, antauglichokká degradáltak nagy serege nem mehet a háborúba a többi magyar gyerekek, az orosz-szal verekedni. Iltthon kell maradniok. Talán sokan nem is bányák, de most nem ezt kutatjuk. Egészen mást akarunk. Az antauglichok között szép számmal vannak azok, akik nem tartoznak semmiféle nélkülözhetetlenek közé, a munka sem őli meg őket. A vagyis bőven rendelkeznek az idővel. Ezek az időngyultaladonosok is bealathatnának a háború munkájába. Egy kis gazdasági munka, amely annyira keresi a dolgozó karokat, valóságos orvosság lenne az antauglich betegségre. A kapa, az áso forgatása a jó friss levegőn meggyógyítaná őket s kurájukkal a hazájukat is szolgálják. A németek antauglichjai így gondolkodnak és cselekednek. A külföldmájmolás régi betegségünk. De ezért most nem gáncsol, hanem dicséretet fognak kiutalványozni a számukra.

— A járványbizottság intézkedése. A város járványbizottsága csütörtökön délután tartott ülést, amelyen a közeli járványok megakadályozására szóló fontos intézkedéseket tárgyaltak. A város felhívja a közönséget, hogy a tisztaságra a lehető legnagyobb gondot ügyeljen. Külön járványorvos lesz, aki a város közegészségét ellenőrzi. Felirat a belügy-, hadügy- és a honvédelmi miniszteriumba, hogy Székesfehérvárott kolera és járványkórházakat létesítsenek, hogy a bekövetkező járványok készüléte nélkül ne találjanak bennünket.

— Van már liszt. Ép, mikor a város elkészítette a lisztmalinnyokat, küldt, hogy nincs liszt. A város gondos vezetésével azonnal intézkedett, s ma már örömmel jelenthetjük, hogy nem kell aggódni. Van liszt. Két vagonnal érkezett a szerződött fővárosi malomtól.

— Bezárják az elemi iskolákat. A város járványbizottsága tekintettel a járványveszedelmekre, amelyek alig lesznek elkerülhetők, úgy intézkedett, hogy a városi elemi iskolákat május elsején bezárják.

— A „lukácskodás” szó rágalmazás. Egy nagybecskereki német lapban Stempa Albert nagyjécei volt takarékpénztári igazgatósági tag cikket írt Zachariás Ferenc takarékpénztári igazgatóról és Spiller Adám igazgatósági tagról. Azt írta, rótk, hogy egy bérleti szerződés körül „lukácskodást” követtek el, mert a befolyt négyezer koronából kétez-

őtszáz korona sóvá lett a kezükön és szertefoszlott. Stempa Albert ellen nyomtatvány utján elkövetett rágalmazásért tett följelentést az igazgató és Spiller igazgatósági tag. A nagybecskereki kir. törvényszék egy hónapi fogságra és kétszáz korona mellékkötbítésre ítélte Stempa Albertet, kimondva, hogy a „lukácskodás” szó megalázó kifejezés. A szegedi tábla most tárgyalja Stempa főlebbezését és helybenhagyta az elsőbírósság ítéletét.

— Lugköldötat ívott. Már megint öngyilkosságot akart elkövetni egy szerencsétlen leány. Szkop Julianna 22 éves leány, a Városház-közben lugköldötat ívott. Egyik rendőr találta meg az eszméletlenül fekvő leányt, akit az első segélynyújtás után a Szent György kórházba szállítottak. A lugkö súlyos belső sérüléseket okozott, úgy, hogy még kihallgatni sem lehetett, mert beszélőképeségét teljesen elvesztette.

— Lopás az állomáson. Némét Józsefné nagyperkátai cigányasszony tegnap a helybeli állomás várótermében Fehér Mihályné igali (Somogyom.) lakostól egy pár cipőt, 24 K értékben, elemelt. A rendőrség a tolvaj cigányasszonyt letartóztatta.

— A német dobosok. Lampérth Géza „A német dobosok” c. költeményét Dr. Wagner József megzenésítette. A költemény a német császár második fiának, a magyarul is beszélő Prinz Eitel Friedrichnek a st. quentini csatában véghezvitt hőstétét éneklé meg, midőn az az elhullt dobos kezéből átvéve a dobát, maga vezette rohamra katonáit az angolok ellen. A hercegnek dedikált mű cimlapja a csatajelenetet ábrázolja, a zongorakíséretre pedig bele van szöve a Wachram Rhein s a Heil dir im Sieges Kranz motívuma. A dalkompozíció magyar és német nyelvtől szöveggel kapható Rózsavölgyi és Társa saás. és kir. udvari zeneműkereskedésében Budapest. Bóli ára 1 kor. 50 fillér.

— Értesüléseink szerint a végleges hadi kölcsönkönyvek kiszolgáltatása már e hó eleje óta folyamatban van. A pénzügyminiszter különös súlyt helyez arra, hogy az aláírók a folyó hó végéig a szelvényekkel ellátott végleges könyvek birtokában legyenek, s minden intézkedést megített arra nézve, hogy ez is bekövetkezzék. És habár a könyvek kiadása az aláírási helyekre a jegyzések rendkívül nagy számánál fogva igen nagy munkát ró, előreláthatólag rövid időn belül az összes ideiglenes elismervények ki fognak végleges könyvekre cseréltetni úgy, hogy az aláírók május 1-én lejáró szelvényeiket kellő időben be fogják válthatni.

— A hazának. Özv. Polger Ferencné és Szehelyi Imréné nagyobb mennyiségű fémest és ölmot küldtek a Fejermegyei Naplónak a hadsereg számára.

— Lovasberény a sebesültekért. A jó lovasberényiek az ottani hadikórház számára husvétkor a következőket adományozták: 1350 drb. tojást, 175 drb. pirostojást, mákos és diós patkót annyit, hogy az 52 sebesült 5-ször részesült belőle, 3 egész sonkát, 20 kgr. borjushit, 1 zsák főzőlisztet, 4 tyukot, 20 kgr. füstölt szalonnát, 25 kgr. zsirt, 1850 cigarettát, 55 pakli cigarettadohányt, 150 drb. szivart, zóldségféléit, 25 liter bort és egy hordó sörte. A magyar menekültek részére befolyt 30 korona.

— A vak katonáknak. N. N. 4 K küldött a Fejermegyei Naplónak a vak katonák számára.

— Tanfolyam a bána katonáknak. A budapesti cs. és kir. katonai parancsnokság, mint már megirtuk, értesítette a törvényhatóságokat, hogy az amputált és bána katonák részére Budapesten a Révész-utcai hadikórházban az amputált és bána katonák segélyező bizottság (V. Hold utca 16.) oktató ipari tanfolyamot rendez. Akik e tanfolyamon részt akarnak venni, jelentkezzenek a városi katonai ügyosztálynál. E tanfolyamok látogatása alkalmat nyújt a bána és amputált katonáknak, hogy megélhetésükön könnyítsenek.

Értesitem a hölgyeket, hogy fekete és kék tavaszi 140 cm. széles kosztümszövetekből a választék nálam most a legteljesebb. Jó minőség, olcsó árak, amelyek cégem állandó reklámját képezték, az ma az eddigieknél sokkal kedvezőbb. A szövetek színtartásáért a felelősséget vállalom. Rudbányai Imre kizárólagos posztókereskedő.

Felvátgottak-sajtok nagy választékban. Borok, pezsgők, rumok és likörök; cukorkák, teásütemény. Müncheni Szalvator sör. Pénteken balatoni süllő Gebauer Testvéreknel, Kossuth-utca. Telefon 340.

— Köhögés és rekedtség ellen a legjobbnak bizonyult szer a dr. Störk-féle komprimált mellszaltilla. Egy doboz ára 50 fillér. Kapható Szűts Róbert „Magyar Korona, Gyűszertárában” Székesfehérvár Városházán.

PIUMÉI kávébehozatal SZÉKESFEHÉRVÁR :: (BARATOK ÉPÜLETE) :: Pörkölt kávékeverékek utóérhetetlenek! Saját villamos kávénapypörköldő! Telefon 250.

SZINHÁZ.

Premier az Apollóban. Az Apollóban tegnap bemutatott „Attak” című kinemaszkeccsnek megérdemelt nagy sikere volt. A közönség, mely mindkét előadáson egészen megtöltötte a hatalmas nézőteret, sokat és lelkesen tapsolt a színpadi jelenetek szereplőinek. A műsort kiegészítő humoros filmeket és háborus aktualitásokat is nagy tetszéssel fogadta a közönség. A teljes műsor ma szombaton is előadásra kerül. Az előadások fél 7 és 9 óra-kor kezdődnek.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Szűcs Sándor, Vaskó János és Szemer József katonákról a katonai parancsnokság csak akkor tud felvilágosítást adni, illetve kutatni utánuk, hogy ha az illetők szádszámát is megírják, nemkülönben azt is, hogy mikor halottak rótk utójára hirt.

Pap Ferencné. Öreg-utca. Kutatni fogunk utána.

K. S. Tessék valaki révén az amerikai orosz főkonzullal összeköttetést keresni. Az írhat „Moszkvába s kutathat az eltűnt Fluk után.

M. A. A foglyok keresése néha hónapokat is igénybe vesz. Legyen tehát csak türelemmel. A reményről nem szabad lemondani. Hisz éppen a Fejermegyei Napló hasábjain olvashatót eseteket, amelyeknél a „biztos halálhír” után tűnt ki, hogy messze Oroszországban hadifogoly. A hadifoglyaink leveleiből az lehet következtetni, hogy elég jól bántnak velük. Nem kell elhinni minden rémhirt.

APRÓHIREDESEK.

Kevéses használt pedálos cimbalom áradó. Pálya-ut 12. sz. alatt.

Egy fiatal szentbernáthgyi kutyá eladó. Bővebbet a kiadóhivatallban.

Mindenesfiu felvétetik Vadsz tőrszében. Budai-ut.

Keresek szép és jókarban lévő szalon garnitúrát május 1-ére. Cim Horvátbñe és Rómainé papírüzletbe kériük.

Telefon 233. — Telefon 233.

Szombaton és vasárnap.

április hó 17 és 18 án:

FÖLDÖNTÜLI HATALMAK.

Gyönyörű társadalmi dráma 4 részben.

Fényes műsorkeret.

köte

Háborus aktualitások.

Hiteles harctéri felvételek.

Vasárnap folytatólagos előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor.

Rendes helyárak.

Legujabb szalma (tagál) női kalap-formák.

Selyemsapkák. VIRÁGOK és DISZEK

Elegáns blousok és pongyolák legolcsóbban kaphatók:

Kovács Antalnál, uri és női divatruház. Városház-tér.